

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Hegyedévre	4 "
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Hegyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Hegyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és kedd utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Árnyékos helyre való visszahelyezés vagy megőrségre nem vállalkozik.

Hirdetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

A rendőrök.

Mostanában sok szó esett különösen a fővárosi napilapokban a rendőrségről, amelyet a közvélemény úgy ismer mint a rend és közbiztonság fenntartásának legalkalmasabb szervezetét. Valljuk be azonban őszintén, hogy a közelmúltban történt események rendkívül alkalmasak voltak arra, hogy a közönséget eddigi meggyőződésében alaposan megingassák. A nélkül, hogy összehasonlítást tennének a rendőri és csendőri szervezet között még, a fővárosban is arról kellett meggyőződni, hogy a csendőrség sokkal jobban, sőt mi több, sokkal tapintatosabban fenntartja a rendet, meg tudja ővni a közbiztonságot, mint akár az államrendőrség is, amelynek hihetetlenül bravuros sikereiről ugyanazok a napilapok állandóan közölnek tudósítást, amelyek koronként a legesúlyosabb kritikát szokták közölni a rendőrség működéséről.

Annyi bizonyos, hogy a rendőrség úgy a fővárosban, mint a vidéken nagyon gyakran követ el baklövést. Nem tulajdonítunk azonban tulságos jelentőséget még a gyakran ismétlődő eseteknek sem, mert hiszen a rendőr is csak ember. És ha igaz a szentírás mondása, hogy még az igaz ember is csak kétszer botlik meg napjában, a rendőrségnek is engedélyezhetünk bátran tizenkét botlást, csupán azt kívánjuk tőle, hogy e botlások valóságos rendszerré ne fajuljanak. Sok helyütt azonban azt látjuk, hogy a botlások, tévedések ma már valóságos rendszer szerint történik. Ez már baj. Itt már gyors segítségre van szükség. De mindenekelőtt állapítsuk meg, hogy a rendőri apparátus miért nem tud megfelelni tulajdonképeni hivatásának.

Világosságot teremteni a dologba nem is oly nehéz. Ha rendőri visszaélésekről hallunk valahol, több mint bizonyos, hogy annak az oka a visszaélést elkövető rendőrközeg alantjáró műveltsége volt. Csakis műveletlen, durva ember tud védtelen nőket, gyermekeket inzultálni, csakis a műveletlen, durva emberből hiányzik az igazságérzet, amely nem várja be a hivatásos bírók által kiszabandó büntetést, hanem büntet a saját belátása szerint, de a legtöbbször igazságtalanul.

A műveltség hiányának köszönhetjük a legtöbb rendőri brutalitást, a vádlottak-

nak bizalmas, négy szem közötti kezelését. Szó sincs róla, hogy a rablógyilkost, a megrögzött bűnöst ostobaság volna toka-ki aszuval és havanna szivarral valómásra birni, de viszont azt is be kell látni, hogy a hüvely szorítónak, a tüzes vassal való vallatásnak a korszaka már rég lejárt. És ha sokszor talán helyénvaló volna is az ilyen vallatási mód, nem szabad azt alkalmazni azon egyszerű okból, mert a törvény tiltja. Így állunk szemben azután egy furcsa helyzettel, hogy épen az a szervezet, amelynek hivatása volna az embereket a törvénytiszteletre megtanítani, önmaga sem tiszteli a törvényt. Csoda-e tehát, ha a közönség bizalma elvész az ilyen szervezet irányában?

A végső okot azonban minderre a magunk részéről a rendőrközeg műveletlenségében keressük. És hogy miért van annyi sok műveletlen elem a rendőrség tagjai között, annak az egyszerű oka az, hogy a rendőröket nem fizetik jól s így természetesen intelligens embereket nagyon nehéz szerezni a rendőrségi szervezetnek.

Akik a külföldet bejárták, rendkívüli módon dicsérik az angol és a német rendőrség tapintatos viselkedését és magas intelligenciáját. Valószínű, hogy annak a legfőbb oka, miszerint Angliában és Németországban nincsenek ugyanazok a bajok a rendőrséggel mint nálunk, az hogy ott a rendőröket jobban fizetik, jobban kiképezik, kiművelik, egy szóval ott a rendőrség műveltebb.

Ezeket a bajokat tehát mielőbb segíteni kell. Nem tudjuk, hogy a hivatalos körök hogy vélekednek mind erről, mi csaka a közönség szempontjából beszélünk, amelynek természetesen szintén meglazítja a fegyvelmszeretetét az, ha a rend hivatalos őrei maguk a legkevésbé fegyvelmezettek.

Még egy dolog szükséges okvetlenül. Ha a csendőrség életviszonyait vizsgáljuk, azonnal látni fogjuk, mi az oka annak, hogy ez a mintaszerű szervezet miért tud tekintélyt tartani és tekintélye dacára miért annyira közkedvelt különösen a falusi nép előtt? A csendőrség, amint látjuk, mindenhol belé tud illeszkedni a falu keretébe. A csendőr üres idejében, amint tudjuk, kapálhat a kertjében, vagy gyümölcsfát nyeseget. A rendőrség a

legtöbb helyütt kaszárnnyákba szorulva morzsolja le életét, másként mint hivatalosan alig érintkezik az emberekkel, holott ha módot nyújtanak arra, hogy a rendőr is ki vegye részét a társadalmi életből, a polgári foglalkozásokból, bizonyosan közelebb tudna férközni a polgárok szívéhez. Végül igen nagy szükség volna arra is, hogy a rendőrség úgy a fővárosban, mint a vidéken kevesebbet reklámoztassa magát.

Jön a honvédtűzérőrség. Böcsből jelentik: Az első két honvédtűzérőrséget 1913. március havában állítják fel. Mindkét regiment teljes felállítást fog nyerni a közös hadseregnek s a kiképzett legénységgel adják át majd a honvédségnek, ahol a szükséges ágyuk és lovak vannak ez idő szerint.

Ertesülésünk szerint egy honvédtűzérőrséget Budapesten, egy másik Délmagyarországon — valószínűleg a szegedi II. honvédkerületi parancsnokság keretében lesz felállítva. Az először felállított két honvédtűzérőrséget ágyuzezred lesz.

A honvédtűzérőrség tisztszükségletét első sorban a közös hadseregből önként átlépő magyar honosságu tűzértisztekből fogják kiegészíteni, akiket egy-két évi próbavizsgálat után fognak véglegesen beosztani a honvédtűzérőrséghez. Másrészt a Ludovika Akadémia tűzérőrségi szakiskoláját végzett hallgatókból pótolják a tisztszükségletet.

A honvédtűzérőrség uniformisát illetőleg még nem történt döntés, de az a terv, hogy hasonló legyen a közös hadsereghez. A parolin fel lenne tüntetve a magyar állami jelleg.

Beszámoló. A legközelebbi jövőben több érdekes és politikailag fontos beszámoló lesz. A miniszterelnök nagyenyedi beszámolójának fontosságával már kellőképpen foglalkoztuk s rámutattunk arra, hogy a helyzet kialakulására nézve mily nagy jelentőséggel bír a miniszterelnök minden nyilatkozata.

A másik érdekes beszámolót gróf Andrássy Gyula tartja a nagymihályi kerületben. Valószínű, hogy ezen a beszámolón bontja ki gróf Andrássy új pártjának zászlaját, melyet a politikusok a béke előkészítésére nevezetes aktusnak tartanak.

Somorján augusztus 25-én Sággy Gyula, a Kossuth-párt alelnöke tart beszámolót, melyre gróf Apponyi Albert is lekirá és hosszabb beszédben foglalkozik a politikai helyzettel.

Diósy Soma

cimfestő, zománc-tábla készítő

TELEFON 839.

Kérem csak a telefont használni.

Augusztus 4-én Sámegi Vilmos Gyergyó-szentmiklóson tart beszámolót, amelyet az tess érdekessé, hogy azon gróf Károlyi Mihály, Szmeccsányi György és több erdélyi képviselő is megjelenik.

Irodalmi háború Debrecenben.

Szokatlan fórum elé került a debreceni Csokonai Kör ezer koronás irodalmi pályadíja, a Telegdy-díj, a melylyel két évenként szindarabokat szokott jutalmazni a Csokonai Kör. Két író, Géczy István és Dóczy József dalköltő pörösködése bíróság elé vitte a pályadíjat s az ügy érdekes bonyodalmából mulatságos pör pattant ki Debrecen város és a Csokonai Kör között.

Lefoglalt pályadíj.

A pör előzménye a tavaszra nyulik vissza. A Csokonai Kör ugyanis pályázatot hirdetett volt vigjátékra s a pályadíjat Géczy István »Nemzetes asszony« című szindarabja nyerte el. Nem sokáig örvendezhetett Géczy az ezer koronának, mert a lapokból tudomást szerzett az eseményről Dóczy József dalköltő, a kinek 533 korona váltókövetelése volt a nyertes írón. Dóczy végrehajtást eszközölt ki a debreceni törvényszéken, mint váltóbíróságnál a pályadíjra s a törvényszék a Telegdy-pályadíjat kezelő Debrecen városnál letiltotta az ezer koronát.

A törvényszék elrendelte, hogy kétszeri fizetés veszélyének terhe alatt tegye letétbe a város az összeget, a melyből a végrehajtás jogeöire emelkedése után kiutalták az 533 koronát és járulékait Dóczynak.

Közben Géczy is értesült az ezer koronáját fenyegető veszélyről. Sietve leutazott Debrecenbe és kérvényt intézett a Csokonai Körhöz, hogy előlegezze neki a Kör a pályadíjat, a míg a város kiutalja, Szávay Gyula főtitkár ülésre hívta össze a Kör választmányát, amely tekintettel Géczy »magyar író« voltára, a saját pénztárából utalta ki a pályadíjat, mint előleget, egyszersmind értesítette a várost, hogy most már a Csokonai Kör tart igényt az ezer koronára. Két nappal a kör átiratának vétele után megérkezett a városhoz a törvényszék letiltó rendelkezése is. Dr. Magoss György városi főügyész nyomban letétbe helyezte az összeget, a városi tanács pedig értesítette a Csokonai Kör, hogy ebben a kérdésben — sajnálatára — a törvényszék határozatához kénytelen alkalmazkodni s a kör, ha jónak látja, indítsa igénypört.

A Csokonai Kör igénypöre.

A Csokonai Kör csakugyan igénypört indított. Ma folyt le a tárgyalás dr. Oreg Béla bíró elnökelete alatt. A Csokonai Kör dr. Körösi Kálmán ügyész képviselte, aki azon az alapon igényelte a kör számára az ezer koronát, hogy a törvényszék letiltó rendelkezése két nappal az után érkezett a városhoz, amikor a kör már kifizette a pénzt Géczynak. Hivatkozott továbbá

a Csokonai Kör a legfelsőbb bíróságok azon gyakorlatára, amely az irodalmi pályadíjak vagy jutalmak lefoglalását számos hasonló esetben feloldotta. A bíróság azonban elutasította igénykeresetével a Csokonai Kör, s dr. Oreg Béla általános derűtség közben a következő szavakkal indokolta az ítéletet:

— Ha a Csokonai Kör szivességet tett, most törölje a szemét és szivja a fogát.

A Csokonai Kör most keresetével Debrecen város ellen fordul.

A tanítók családi pótléka.

Egy kis tévedés. — Szeptemberben a kiutalás.

A »Néptanítók Lapja« rendkívüli számot adott ki abból az alkalomból, hogy a közoktatásügyi miniszter közzé teszi az 1912. XXXV. törvénycikket, mely általában az állami tanítók családi pótlékáról intézkedik. A rendkívüli szám közli a miniszter végrehajtási rendeletét is.

A rendkívüli számban azonban van egy sajtóhiba, amely érthető megütközést váltott ki a tanítósgókból. S tekintve, hogy a lapot k. b. 30.000 tanító olvasta el, nem végzünk hiába való munkát, amikor rámutatunk a hibára és egyuttal ezzel megnyugtadjuk a nyugtalanokpókat.

A rendkívüli szám hibásan adja közre a törvény szövegét. Ugyanis az első csoportba tartozóknál az életkor, amelynek betöltéséig a gyermek szülőjének a családi pótlékra igénye van, nem a 16 év — amint azt tévesen közli — hanem a 24. életév. A második csoportban határkő a 16. év.

Hogy pedig mikor történik meg az utalás, erre a kérdésre maga a végrehajtási rendelet is enged következtetést. A tanfelügyelőségről még ma szétküldötték a szükséges igénybejelentési blankettákat s ezek beküldésére két heti időt engednek. Ezután a tanfelügyelőségen felülvizsgálják a bejelentett adatokat.

Erdeklődésünkre a tanfelügyelőségen a következő információt kaptuk:

— Hogyha teljesen rendbe lenne minden bejelentés augusztus 15-re, akkor az utalás töltetlenül megtörténne szeptember elsején. De mivel a tanítók a maguk ügye ellátásában nem szoktak a legfrissebbek lenni, ennél fogva bizonyos, hogy a legtöbbje csak úgy 25—30-ika körül küldi be ívét. A felülvizsgálás után felküldjük ezeket a miniszteriumba s csak erre jöhet az utalás. Hát bizony, úgy tova szeptember végére várhatjuk a pénzt.

Tehát most emineus érdeke minden tanítónak, hogy egy-két nap alatt elintézzék ezt a kis ügyet. Hiszen, így hamarabb juthat pénzhez.

A derecskei leányok veszedelme.

Lélekkufárok dolgoznak a vidéken!

Az egyik legmagyarabb biharmegyei vidéknek megint megvan a maga specialisan magyar, szomorú eseménye —: belopkodják a viruló leányokat a város fertőjébe. Az ember megdöbben azon a lelketlenségen, amivel megkönyékezik ezek a cifraruhás, romlott asszonyok a naiv falusi gyermekeket. Tegnap is egy öreg, beteges özvegy asszony hozott hírt a munkájukról. S míg a fiatal leányát siratja, észre sem veszi, hogy ő maga lerongyolódik, beteges lett s mire talán előkerül a leány, akkorra elemészti magát utána.

Az öreg asszonyt Villás Andrásnénak hívják s már 70. évét tapossa. Két gyönyörű, sugártermetű leánya volt, Juliska és Róza. Az anya nagyon vigyázott a két leányra, akik nap-számra jártak és szép szerényen megéltek a kicsi keresetből. A derecskei legények versengtek a leányokért, akik még igen-igen fiatalok voltak arra, hogy valaki bekösse a fejüket.

Az első esapás.

Az özvegy anya minden kincse a két leányában volt. A szegényes, faluvégi putri is palota volt neki, mert a két daloló, dolgozó leány vidámságot, fényt árasztott maga körül. Csak most a virágos májusban költözött be valami névtelen baj a kis családba. Julcsa, az idősebb szép barna leány nem akart már olyan jókedvvel dolgozni, a posta sokszor hozott neki pecsétes levelet a városból, amit aztán elrejtett még a huga elől is.

Ezeket a csabító leveleket innen Váradról írta valaki, állítólag egy iparos mester. Május 26-án aztan egyszerre nyomtalanul eltűnt Derecskéről Villás Julcsa. Nem tudta senki, nem látta senki, hogy merre s hova. Ugy egy hónap múlva jelentkezett egy pásztorgyerek.

— En láttam Juliskát egy éjszaka arra Várad felé menni az uton. Ment vele valami riszálós járású, ugyancsak hetyke asszony-féle, aki folyton vigasztalta, mert hát Julcsa nagyon sirt.

Villás Andrásné nem merte törvényre adni a dolgot. Attól félt, hogy meghurcolják a leányát. S nem is hallott mind máig semmit a leányáról, míg aztán most megtudta, hogy igenis, itt él a leány Váradon. Derecskei parasztok látták a kocsmában s amint később megtudta, együtt él jelenleg egy suszterrel. Azonban még arra sem ért rá, hogy jól kisírja magát, mikor egy szép napon

Róza is eltűnt

Ere aztán már bejött ő is Váradra és elpanaszolta a szomorú sorsát a rendőrségen.

Mikor Julcsa eltűnt, nagy szegénységbe estek s Róza beallt cselédnek a mézáróshoz, Schönfeld Ignáchoz. Itt találkozott egyszer egy veszedelmes nővel, akit Debrecenből már kitiltottak s aki elcsavarta a leány fejét mindenféle himes-hámos, cifra hazugsággal. Hogy a városban sok-sok pénzt kereshetne az ilyen szép 17 éves leány. Jöjjön el egyszer vele. Majd nem ki én többet mosogatni, meg kocsmát seperni.

Tisztelettel van szerencsém a n. é. közönség tudomására juttatni, hogy a

„Szabadság“ kávéházat

megvettem és azt ünnepélyesen megnyitottam, a hol kitűnő tisztán kezelt saját termésű Tokaj hegyaljai boraimat nagyon jutányos árban szolgálom ki

(csak egy próba és mindenkit meg fog győzni a boraim valódisága). Naponta Kovács István jól szervezett zenekara játszik. A n. érd. közönség becses pártfogását kérve kiváló tisztelettel

FRANCZÓVSZKY GYÖRGY

»Szabadság« kávéház tulajdonos. Nyitva éjjel-nappal. Állandó bérkocsiállomás.

Ez a nő egy rosvott multu, veszedelmes lélekkufár volt, aki megtette azt, hogy beállt cselédnek, csak hogy közelébe férközhessék a fiatal leányoknak. Hamis ékszereket garmadával hordott magánál és ezzel igyekezett elvakítani a buta kis leányokat. Így sikerült neki lépre csalni Villás Rózát is, aki most elveszett a váradi posványban.

Kutat a rendőrség.

Mihelyt nyilvánvaló lett, hogy itt egy lelketlen kufárral van dolga a rendőrségnek, azonnal a legszélesebb körű nyomozást tették folyamatba. Ma éjjel végigjárnak a detektívek az összes mulatóhelyeket; keresik az eltűnt két leányt. Másrészt pedig razziát fognak tartani, hogy esetleg elcsipjék ezeket az alávaló némbereket, akik a bűn és a nyomor vámszedői gyanánt akarnak meggazdagodni.

A biharkristyóri pusztulás.

Elmosott termőföld.

Annak idején részletesen megirtuk azt a rettenetes itélet időt, ami Biharkristyór község határában mindent tönkre tett. Közvetlen a vihar elmúltával nem lehetett megállapítani a pusztulás arányainak nagyságát. A lakosság ugyanis remélt, hogy az ott még soha sem tapasztalt nagymérvű jégesés után valami csak helyre jön a termésből. Ez a remény, sajnos, nem teljesedett be. Hetek multával csak borzalmasabbnak látszott a pusztulás. Nem csak a termést verte el a jég, de úgy összetördelte a fákat is, hogy most úgy néz ki a határ, mintha kegyetlen tél után lenne. Valósággal elpusztította a jégeső a fákat. A jégesőt követő óriási felhőszakadás pedig elvitte a sziklatalajról a földet a mélyebb fekvésű helyekre. Ugy, akinek 3-4 hold termőföldje volt májusban, annak most egy talpalatnyi sincs.

Kopár, lemosott szikla mindentele a határ. Itt még a kecske sem talál eledelt magának. A lakosság a legnagyobb nyomornak néz elébe. A hatóság az inségbe jutott község állapotáról jelentést tett az alispánnak, kinek távollétében a főjegyző egyelőre a következő rendeletet adta ki:

Minden főszolgabíró urnak!

Biharkristyór községében folyó évi június hó 27 én nagy felhőszakadás és jégeső volt, amely a község határában nemcsak a termést, hanem a termőföldet is és a gyümölcsfákat is elpusztította.

Miért is felhívom főszolgabíró urat, hogy Biharkristyór község károsultjai javára könyörödomány gyűjtést járása területén foganatosítsa, hasson oda, hogy a gyűjtésnél jó anyagi eredményt érjen el, a begyűlt összeget szétosztás végett közvetlenül a vaskóhi főszolgabírónak küldje meg és eljárása eredményét hozzám jelentse be.

Nagyvárad, 1912 július 27.

Főjegyző.

Az alispán egyelőre ilyen formán megtette kötelességét, azonban ismerve a hatósági gyűjtések eredményét, vajmi kevés reményt fűzünk

hozzá, hogy ez a meginduló gyűjtés járnai fog-e kielégítő eredménnyel. E főként a társadalmi támogatásra alapuló akción kívül természetesen az állami segélynek sem szabad elmaradni.

Ez irányban különben szintén mozgalom fog megindulni.

A zsaroló bűnhődése.

Agyonlőtte a kedvesét.

A nagy olasz szerelmi dráma, melynek utolsó felvonása mult napokban játszódott le a törvényszék előtt, most megismétlődött a tenkei járás egyik eldugott községében. Sályiban, Mihucz Virág nem volt már éppen virágában, közel járt a negyvenhez, de szive még ifjú volt. Szívesen vette a legények udvarlását bár férje is volt. A bohém lelkű menyecske gyakran változtatta imádjait, míg tavaly elérte a nemezis. Bele bolondolt egy deli legénybe. A legény eleinte megelégedett az asszony két ölelő karjával, később azonban pénzt is kért, előbb csak ritkán, kölcsön címén, később mind sürűbben. Ha az asszony nem adott, hetekig feléje sem nézett.

A férj mindezzel nem törődött eleinte, de mikor észrevette, hogy zsák buzák, hizott dísznő ára vándorol a legény zsebébe, sarkára állott és párszor alaposan elpáholta a menyecskét. A szerelmes asszony így két tűz, illetve két bot közé jutott. Ha nem adott pénzt a gavallérja verte meg, ha adott, az ura páholta el. Könnyen megérthető, hogy élete tőrhetetlenné vált. Nehányszor elhatározta, hogy szakít a legénnyel nem ad több pénzt, felhagy a kalandokkal. Ez az elhatározás azonban csak üres elhatározás volt, mert a legközelebb kinálkozó alkalommal ismét úgy fogadta a legény udvarlását mint előbb.

Férje a napokban észrevette, hogy az asszony egy zsák kukoricát adott a legénynek. Kegyetlenül elverte. Tegnap a legény újra pénzt kért és miután az asszony nem adott, neki támadt és fojtogatni kezdte. Az elkésredett asszony ekkor felkapta férje revolverét és kétszer a legényre lőtt. Mindkét golyó talált, a legény halva rogyott össze. Erre az asszony maga ellen fordította a fegyvert, de izgatottságában nem tudta elsűtni. A lövések zajára aztán bejöttek a szomszédok és megakadályozták, hogy ujabban megkísérelje az öngyilkosságot. Az asszonyt letartóztatták.

Andrássy beszámolója.

Budapest, aug. 2.

Andrássy Gyula szeptember 10-én fogja megtartani kerületében beszámolóját. A beszámolóra a gróftól több kiváló politikai fogja elkísérni. A beszámoló iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg már most is.

UJDONSÁGOK.

A margitai választás.

Tegnap délelőtt hivatalosan is nyilvánosságra hozta a vármegye központi választmánya a margitai választás napját. Tegnap délelőtt tartott ugyanis ülést a főispán elnöklétével a központi választmány. Ezen az ülésen alakították meg a választási tisztkart is.

A margitai kerületben már lázasan folyik a munka. A pártok vasárnap tartanak értekezletet és ekkor ejtik meg a hivatalos jelöléseket is. A munkapárt részéről már ez a kérdés meg van oldva.

Madarassy Gábor nevét csak be fogja jelenteni a párt elnöksége, amit tudomásul vesznek.

A munkapárt különben tegnap megrendelte a választási zászlókat és kortestollakat. Legközelebbi teendője lesz a pártnak a jelölt felkérése és a programbeszéd sorrendjének megállapítása.

A függetlenségi pártban még mindég nem határozta véglegesen. Itt a vasárnapi jelölő gyűlés viharosnak ígérkezik. Értesülésünk szerint a pártban nincs egységes megállapodás. A párt egyik része Sztármári Mór nevét a kerület volt képviselőjét, a másik báró Vay Gábort emlegeti.

Lehetséges azonban, hogy a párttagok között a differenciák a mai nap folyamán még elsimulnak és vasárnap egyhangú határozatot hoznak. Ez az előzetes nézeteltérés a Sztármári esetleges megválasztásának a rovására írható, mert azok, akik most még ellenzik az ő jelölését, ha Vayt nem sikerül jelölni, Madarassy mellett fognak dolgozni.

A margitai választás iránt különben igen nagy érdeklődés fog megnyilvánulni, amit a mostani lázas munka is megerősít.

* **Személyi hírek.** Dr. Miskolcay Ferenc Biharmegye főispánja Budapestről Nagyváradra hazaérkezett. — Dr. Hoványi Géza orsz. képviselő nejével Westerland Sylten tartózkodik s csak a jövő hó elején utazik haza.

* **Huzella Gyula arcképe a keresk. kamarában.** Nagyvárad kereskedelmi és iparkamara tudvalevőleg teljes ülésében elhatározta, hogy tíz évig volt érdemes elnöke, Huzella Gyula kir. keresk. tanácsos iránti hálaálmának és elismerésének maradandóképpen ad kifejezést s a kamarai székház részére megfesteti arcképét. Az elnökség Tibor Ernő fiatal nagyváradai festőművészt bízta meg az arcképfestésével, aki már eleget tett a megbízatásnak s elkészítette Huzella Gyula életnagyságú mellképét. A kamara elnöksége tegnap vette át a képet Tibor Ernőtől. Az arckép kitűnően sikerült s igazi művészi becsű munka s méltó dísz lesz a kamara székházának. Huzella Gyula kir. kereskedelmi tanácsos tíz évi elnökség alatt oly sokat fáradozott a kamara s közvetve Nagyvárad és Biharmegye ipara és kereskedelme érdekében, hogy méltán részolgált a kamara elismerésének ezen szép megnyilvánulására.

**A legújabb
nyári czipő ujdonságok**

**MOSKOVITS Bémertéri fióküzletében.
Szabott gyári egységáruk.
Telefon 687**

* **A névten levél halottja.** Keresztesi Lajos nagyszalontai hatvanegy éves földbirtokos nővérére írta vagyonát és hozzáköltözött. Keresztesi az utóbbi napokban levelet kapott, amelyben azzal fenyegették, hogy feljelentést tesznek ellene, mert nővérével viszonyt folytat. A levél gonosz tartalmán anyira elkeseredett, hogy falakasztotta magát.

* **A szociálisták népgyűlése.** A nagyvárad szociálisták az elmúlt vasárnap népgyűlést akartak tartani a Rhéday-kertben, azonban Jánossy Gyula főkapitányhelyettes nem adta meg az engedélyt, tekintettel a június 10-iki botrányos kihágásokra és tüntetésre. A szociálista párt most bejelentette, hogy holnap, vasárnap tartja meg a népgyűlést, amelyen a politikai helyzet és a sajtó ügye telett tanácskosnak. Jánossy Gyula főkapitány helyettes a népgyűlést ezuttal engedélyezte, de azzal a kikötéssel, hogy a Rhéday-kertben tartandó népgyűlésen kívül semmiféle tüntetést nem enged. A bejelentés szerint Kappner Armin és dr. Katz Béla lesznek a szónokok, de valószínűleg Budapestre is lesz jelen kiküldött.

* **Tanítói áthelyezések Biharmegyében.** A hivatatos lap tegnapi száma közli, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter az oiahomorogi állami elemi iskolához *Buska* János siterőlygi, a tamáshidai állami elemi iskolához *Ungvári* Béla magyarremetei, a tulkai állami elemi iskolához *Fortuna* Miklós bélmárkaszéki, a vizesgyáni elemi iskolához *Gyenge* Lajos herécsei tanítókat, a nagyvárad állami elemi iskolához pedig *Poyvár Högel* Anna resicabányai tanítónőt helyezte át.

* **Csendőrök áthelyezése.** A nagyszalontai járásban Keményfok-pusztán eddig csendőrök állomásozott. A kerületi parancsnokság most az őrsöt Tamáshidra helyezte át.

* **Automobil baleset a Püspökfürdőben.** Az automobillal ügött örült hajsza majd minden nap jököz kisebb-nagyobb szerencsétlenséget s igazán alig lehet csodálkozni, hogy némely helyen a parasztok annyira felvannak háborodva, hogy kaszákkal fenyegetik az országutakon száguldó autókat. Csütörtökön a Püspökfürdőben okozott súlyos szerencsétlenséget egy sofőr könnyelműsége. *Jungreis* Ignác nagyvárad szeszaagykereskedő neje kis unokájával egyfogatu bérkocsin hajtattott ki a Püspökfürdőbe. Már a fürdő kapujához értek, mikor az 504. számú nagyvárad automobil utólrerte s a bérkocsit felborította. A bentülők kivágódtak a kocsiból. A kis gyermeknek nem lett semmi baja, de *Jungreis* Ignác a kapu oszlopához vágódott és súlyos sérülést szenvedett. Bevitték egy vendégszobába, ahol dr. *Nagy* Ignác fűrdőorvos, majd dr. *Weisz* Márton izr. kórházi főorvos vették ápolás alá a súlyosan sérült nőt s konstátálták, hogy a lába eltört. A központi főszolgabíró megindította a vizsgálatot az 504 es automobil sofőrje ellen, aki súlyos szerencsétlenséget okozott. Itt volna már az ideje, hogy megtanítanak egy kis vizgázatra ezeket a könnyelmű embereket.

* **Apasok a Schlauch-téren.** Régi dolog az már, hogy a csavargók legpompásabb menedékhelye a Schlauch-tér. Nappal csak szemtelenkednek a sétálókkal, éjjel pedig egyenesen megtámadják az embert. Most aztán, mikor a dolog már kezd komoly lenni, a rendőrség is felébredt. A rendőrség a folyton ismétlődő panaszok folytán a Schlauch-téren állandó rendőr őrszemet állított fel s ez által végít veti annak az állapotnak, hogy egyes csavargók az ottan elhaladó nőket szóval inzultálják.

* **Velyássy Gyula halála.** A nagyvárad bírói karnak gyásza van; egyik érdemes, kiváló tagja: *Velyássy* Gyula táblabíró, a Nagyvárad városi járásbíró vezetője, tegnap, pénteken reggelre meghalt. *Velyássy* Gyula mintaképe volt a buzgó, kötelességtudó bírónak, aki már két évtized óta áll a nagyvárad városi járásbíró élén. Fialabb korában Kisváradnál szolgált az igazságügyet s onnét lett Nagyváradra bírónak kinevezve. Mint jogász kiváló volt s széleskörű tudását belevitte hivatásába s ezért véleményének mindig súlya volt. A vezetése alatt levő járásbírósnál rendet, pontosságot teremtett s mindenütt saját jópéldájával járt elől. Szervezetét azonban nagyon megrongálta a sok munka. Ez év tavaszán beteg lett s azóta sokat szenvedett. Tüdőtágulása keletkezett s az orvosok nem bírták egészségét visszaállítani. Élete 61. évében kisenvedett. Temetése holnap, vasárnap délelőtt lesz a Lukács György utcai gyászházban. A kir. törvényszék bírái tegnap testületileg fejezték ki részvétüket az elhunyt özvegye előtt. A városi járásbíró vezetését ideiglenesen *Kovács* Jenő bíró vette át.

* **Leharapta az orrát.** *Mészáros* József hegyközujlaki földműves, július 28 án reggel 6 és 7 óra között bement Glück Zsigmond kocsmájába. Bemenetelekor már ott találta *Finta* István, *Matkos* Ferenc és *Szűcs* Lajos hegyközujlaki lakosokat, régi haragosait, a kik midőn *Mészáros* távozott, őt és vele lévő atyját székekkel megtámadták. *Finta* kezében lévő székekkel *Mészáros*ot leütötte, majd mellére esve orrahegyét leharapta. *Mészáros* sérülése 20 napon belül gyógyul.

* **Játszott a fegyverrel.** *Varró* János 12 éves fia gyermek szüleinek *Margittán* lévő lakásának szekrényéből kivett forgópisztolyal játszott. Bábálás közben a fegyver elsült s a lövedék *Varró* János balkezebe hatolt. Sérülése 8 napon belül gyógyul.

* **Párbajozó színészek.** Mármároshozságról jelentik, hogy *Bárczi* Ernő és *Iványi* Sándor színészek tegnap három golyóváltásos pisztolypárbajt vívtak, mert *Iványi* Sándor tetteleg inzultálta *Bárczit*. A párbaj sebesülés nélkül végződött.

* **A visszatért sarkutazók.** Koppenhágából táviratozzák. Úgy fogadták tegnap *Mikkelsen* és *Iversen* sarkutazókat, mint nemzeti hősokeket. Az érkező hajó elé kiment a király képviselője a miniszterekkel, a tudományos intézetek küldöttségei is ott voltak és sok ezernyi közönség lepte el a kikötőt. Mikor a norvég gőzös látható lett, kocsin hozták a hajóállomásra *Mikkelsen* agg édes atyját s ezer meg ezer ember diadalmenetben kísérte a kikötőbe. A hivatalos fogadóbizottság az aggastyánnak a király képviselője mellett jelölt ki helyet. Megható volt a viszontlátás. Még mielőtt a hajó kikötött, a hidra engedték az öreg *Mikkelsen*ot s ő volt az első, a ki fiát ödvözöhetette. A visszatért sarkutazó alig állott a lábán, még olyan gyöngé, hogy kétfelől támogatni kellett. Atyja megölelte, megcsókolta s így szólt hozzá:

— En voltam az egyetlen, a ki biztosra vettem, hogy visszatérsz, mindenki már elveszettnek hitt.

Mikkelsen és *Iversen* a kiállott szenvedésektől és nélkülözésektől nehéz beteg.

* **Halálos erdőirtás.** Magyarorszáki tudósítónk jelenti, hogy a bihardobresti erdőirtási munkálatoznál tegnap ismét halálos baleset történt. *Zahari* Mihály munkás egy hatalmas cser kivágásánál működött közre és mikor már döntni kezdett nem ugrott el idejében. A fa teljes súlyával zuhant rá *Zaharira*, aki nyomban meghalt.

* **Mezők, tüzelők.** A mezők és tüzelők most számoltak be a mult havi működésükről. A mezőosztálynak 138 kivonulása volt, ebből 69 betegszállítás, 69 pedig baleset. A tüzelőknak mindössze kétszer akadt dolguk.

* **Két kis nyilatkozat.** A *Neues P. Journal* tegnapi számában arasznyi távolságban egymástól, két nyilatkozat jelent meg. Mily sötét titok lappanghat a két nyilatkozat mélyén: horgássza ki maga. Az első nyilatkozat így szól:

Minden további értesítés helyett tudatom ismerőseimmel, hogy *Klein* Simonné asszonynyal egybekeltem.

Abrahám Jenő.

A második így:

N y i l a t k o z a t.

Elismerem, hogy *Klein* Simon síófoki kereskedő ur ellen súlyos szerelmet követtem el és ez nton kijelentem, hogy cselekményem horderejét ismerve, igyekezni fogok, ezen szerelmet jóvá tenni.

Abrahám Jenő.

Tehát *Abrahám* Jenő igéri, hogy igyekezni fog ezen szerelmet jóvá tenni. Csak tán nem úgy, hogy újra *Klein* Simonné lesz *Abrahám* Jenőnéből?

* **Középiszkolai tanár,** ki a tanítás terén már hosszas és eredményes gyakorlattal bír, elvállal magánvizgára készülő tanítványokat. Már eddig is többet vizsgáztatott le kitűnő sikerrel. Megkeresések Szaniszló utca 56. sz. alatti lakására intézendők. Ajánljuk az érdeklődők figyelmébe.

* **Járványkórházak** összes felszerelési tárgyait állandóan raktáron tartom előírászerű összeállításban, kedvezményes árban. *Weisz* Kálmán szikagykereskedő, Nagyvárad Kosuth u. 3. a *Sas-palota* mellett. Telefon 905.

Vadász urak figyelmébe. A közelgő vadászati évadra való tekintettel felhívom a nagyérdemű vadászközönséget, hogy fegyver és vadászati cikkek beszerzését nálam eszközölje. Óriási választékot talál itt a legelőkelőbb gyártmányu fegyverekből, a legjobb töltények egy külföldi mint belföldi löporral készültek a legpontosabban készítve s ajánlom fegyverjavító műhelyemet, hol szakszerűen, gyorsan és pontosan eszközölök minden nemű fegyverjavítást. Ne adják fegyvereiket kontárok kezébe mert azok tönkreteszik és később többbe fog kerülni annak hejreállítására. M. kir. löporáruda Telefon 269. Tanoncok felvétetnek. **Ladányi József** puskaütves, fegyverkereskedő, Nagyvárad, Pécs.

Automobil garage és fémöntőde
Automobil gummik lerakata
Automobil javító műhely
Bér automobil
Automobil kellékek
Automobil gummi javító műhely
STERN, MEZEY-U. 1. Telefon 194.

Középiszkolai

magánvizgára-, érettségire-, javító vizgákra egész nyáron át készülhet a **dr. Kállay-fele szeminariumban** (Budapest, IV. Kaplony-utca 5. Telefon 125-38.) Eredményei köztudomásulag kiválóak.

|| KOSSUTH-U. 2. sz. ház emeletén két szoba s mellékhelyiségekkel álló lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

Különleges felöltők, kosztümök blouzok és gyermekruhák a legnagyobb választékban

Spitzer Béla

női és gyermekruha áruházában

Rákóczi-út.

A legfinomabb angol és francia ruha-vállalat!!

Olcso szabott árak!

TANÜGY.

Értesítők.

VI.

A minorita rendiek vezetése alatt álló szilágy-somlyói róm. kath. püspöki főgimnázium értesítője az 1911—1912. isk. évről, közli Mahalcsik Bónó igazgató.

Az értesítő elején *Kőhalmy* Mihály Szevér tanár mond el igen megszívlelendő megjegyzéseket az algináziumi oktatás hátrányáról. Tökéletesen igaza van s épen ez volt az oka annak, hogy az 1883. évi XXX. t.-c. alapján az állam a felekezeti csonka algináziumoknak anyagi támogatással alkalmas nyújtott a főgimnáziummal való fejlődés, ami néhány év tized alatt az egész országban meg is történt. A következő «Prologomma» c. latin értekezésben (amely folytatása az előző évi értesítőben megjelent ily című közleménynek) *Kőhalmi* Mihály Szevér tanár latin tárgyi szócsoportokat közöl.

A tanári testület az idén 13 tagból, ezenkívül 2 felekezeti hittanárból állott. A gimnázium ez ideig történetét mint fontosabb mozzanatot kiemelendő a VI. ik osztály megnyitása s ezzel együtt két tanári állás betöltése. Ezek egyikére *Wieser* István, a másikra *Vincze* János okleveles tanárjelöltet alkalmazta a miniszter. A minorita rend főnöke a megüresedett hittanári állást dr. *Csütörtök* Arnold okl. hittanárral töltötte be. Az erdélyi g. kel. egyházmegyei consistorium *Olarin* György g. kel. hitoktatót állásától felmentette s helyére *Samasoin* Péter bogdánházi lelkészt nevezte ki.

A tanév szept. 5-én nyílt meg. Dec. 10-től jan. 8-ig fellepett ragályos betegség miatt a tanítás szünetelt. A valláserkölcsi, legyelmi, egészségügyi állapot kielégítő volt. Kisebb kiadású több ízben rendeztek a szaktanárokat a város határában a tanulók gyűjteményeinek gyarapítása céljából. Pünkösdkor 40 fővándor 2 tanár vezetése mellett Budapest nevezetességeit tekintette meg. Meglátogatta az intézetet febr. 23—26. napjain *Ratkovszky* Pál szatmári kir. kath. főgimn. és címz. főigazgató a miniszter képviselőjében, a ki a tanulmányi eredményt kielégítőnek találta ugyan, de bizony a helyiségekkel (szertár, könyvtári szoba, igazgatói iroda, tanári szoba) nem volt megelégedve. Dr. *Lakatos* Ottó a minorita rend főnöke június hó 4-én látogatta meg az intézetet. A tanári könyvtár álladéka 1455 mű 3033 kötetben; az ifjusági könyvtáré 833 mű; a földrajzi szerítés 36 drb térkép, 53 drb geológiai szemléltető eszköz, 46 drb szemléltető kép, 2 drb földgömb; a történelmi szerítés 12 drb történelmi térkép, 44 drb szemléltető kép; a természettani és vegytani szerítés a tanév elején 149 drb eszközt tartalmazott s évközben szintén több eszközzel gyarapodott; a rajzszerítés álladéka az év elején 379 drb

rajzminia s az évközi gyarapodás itt is tetemes; a tornaszertár és az érem és pénzügytemény is szépen szaporodtak. Felvételt az iskolai év elején 63, vizsgálatot tett 61 tanuló. Ezek közül róm. kath. 19 (31 százalék), gör. kath. 19 (31 százalék), ref. 11 (18 százalék), ág. ev. 1, szidó 11 (18 százalék).

A jövő iskolai évre való felvétel szeptember 2—4-ig tart. A felvételi, javító és pótló vizsgálatok aug. 31-én lesznek. Felvételi díj 4 kor., nyugdíjilleték 6 kor., ifj. könyvtár és értesítő díj 2 kor., műlének díj 1 kor. Az évi tandíj 36 kor. A jövő tanév elején megnyílik a főgimnázium VII. ik osztálya.

—y.

Igazságszolgáltatás.

A szalontai tojáscsalók ügye.

A kir. törvényszék szünidei tanácsa tegnap érdekes ügy tárgyalását kezdte meg. Nagy-szalontán a *Kemény Testvérek* tojásnagykereskedő céget két alkalmazottja: *Zeller* Sámuel és *Andemán* Abrahám egy nagyváradi tojáskereskedővel *Braun* Adólfal és *Róna* Adámmal összejátszva több ezer korona erejéig megkárosította. A csalást olyan ügyesen végezték, hogy csak nagykérdőre jött rá a cég a két alkalmazott hűtlenségére. A megindított vizsgálat azután mindent pontosan kiderített, úgy hogy tegnapi már kitűzték a tojáscsalók ügyének tárgyalását a törvényszékben. Azonban amikor *Ember* Géza elnök megnyitotta a tárgyalást, azt kellett konstatálni, hogy az egyik vádlott védője nem jelent meg. Mivel pedig a vádlott ragaszkodott ahhoz, hogy védője jelen legyen, a tárgyalást elhalasztották. A két vizsgálati fogságban levő volt alkalmazottat pedig visszakísérték a fogházba.

SPORT.

Leleplezett turfcsalások.

A Springer-istálló lovai a múltban is, de az idén pláne, felülművelten sikerrel futottak. A múlt évnek szenzációja volt Dealernek, egy érdemtelen középklasszisu paripának *Drky*-győzelmé. Rádúplázott *Chilperie*, amely a német Derbyben lett első. Az idei versenyévben a Springer lovak, főként a kétévesek, szinte félelmetes nagyságokká futottak ki magukat.

Az osztrák Jockey Club, amely szigorúan őrködik a versenyügy tisztaságára, felettébb gyanusnak találta a palis és reás Springer-mének győzelmét. Baltazzi Arisztid, Dreher Jenő és gróf *Wenckheim* Dénes stewardok a nobiles Springer báróra való tekintettel, kiméletesen, de erélylyel indították meg a vizsgálatot.

Elsősorban is nyálka-vizsgálatot rendeltek el. A gyanus lovak nyálkájáról a vegyvizsgáló-intézet megkérőzte szakvéleményét a Jockey-Clubnak. E szerint teljes bizonyossággal megállapítást nyert, hogy a Springer istálló lovai tiltott izgatószerke beadásával jutottak meg nem érdemelt diadalokhoz.

A dopingolt Springer lovakkal a már régóta gyanuba vett és Jockey-Clubtól többször felelőségre vont, illetve magyarázatra szólított ausztráliai jockeyk: *Carlsake* és *kebelbarátja*, *Ferguson*, ők azután rut játékok, amelyért véres belépőpíjat fizettek a naiv lóverseny-játékosok. Ez a két jeles, de gaz lovas — régen lappangó közvélemény szerint — akkor

győzött, amikor akart. Ha első volt pl. *Merryman*, minden lelkiismereti furdalás nélkül maradtak le vele másnap. A feltűnő formaváltozásokért, ha kérdőre vonták őket, mindig ki tudtak bujni a bűnhődés elől.

A doping botrány kapcsán a Jockey-Club most már alighanem velük is kurtán végezni fog.

Springer báró — mint hírtük — rendkívül elkeseredett a tudta nélkül folyt gaz vizsgálások miatt s valószínűleg felosztja a versenyisállóját, ami nagy vesztesége lenne a lóverseny-ügynek.

Vivian tréner tavaly ugyanígy vette el a kedvét egy magyar versenyistállótulajdonosnak, *Petanovits*nak, aki szintén visszavonult a turf-ról, ahol ujabban igazán elkel egy kis seprés.

A legújabb turfcsalás ügye még vizsgálat alatt áll és kíváncsian várja mindenki a végét.

TÁVIRATOK.

Lukács elutazása.

Budapest, aug. 2.

Félhivatalosan jelentik, hogy *Lukács* László miniszterelnök vasárnap visszautazik Tátrafüredre.

Giesswein püspök.

Budapest, augusztus 2.

(Saját tud.) A Nap értesülése szerint *Giesswein* Sándor neansokára püspök lesz. *Bromissa* Tibor megyés püspök ugyanis agg korára való tekintettel lépéseket tett az iránt, hogy az egyház ügyeinek intézése végett mellé coadjutort nevezzenek ki. *Giesswein* minden tekintetben bírja a kormány bizalmát, hogy az egyházmegyében rendezni fogja a felhalmozódott munkákat. *Giesswein* utódlási joggal lesz *Doromissa* mellé kinevezve.

Justh Gyula Budapesten.

Budapest, aug. 2.

(Saj. tud.) *Justh* Gyula, a függetlenségi párt elnöke, Riminiből tegnap reggel 8 órakor érkezett Budapestre. A pályaudvarról a lakására hajtatott, aztán bevásárolt és magánügyeit intézte el. Délután 2 órakor az ellenzék vezére *birto*kára, *Tornyára* utazott.

Hazafiatlan lutheránus lelkész.

Eperjes, aug. 2.

Hiskó János abcsi lutheránus lelkész az évről vizsgálatok alkalmával nem engedte meg a tanulóknak, hogy a Hymnuszt énekeljék. A lelkész ellen ma az egyházkerületi gyűlés elrendelte a feyelmi vizsgálatot.

Péter király látogatása.

Belgrád, aug. 2.

Pravda szerint *Vernics* dr. párisi szerb követnek Belgrádba való hívása azzal függ össze, hogy *Vernics* a *Pasic* kabinet külügyminiszterévé van kizemelve. *Vernics* egyúttal azt a megbízást kapta, hogy Berlinben és Bécsben egyengesse az utját *Péter király* látogatásának. *Pasic*

azért ajánlotta a királynak Veznicot, mert arra a belátásra jutott, hogy ez a mérsékelt politikus a legalkalmasabb arra, hogy Szerbiának az osztrák és magyar monarchiával szemben való politikáját más utra terelje.

A Fremdenblatt az albánokról.

Bcs, augusztus 2.

A Fremdenblatt írja, hogy Ausztria-Magyarország önmagával értesül arról az eljárásról, amelyet Törökország újabban az albánokkal szemben tanúsít. Ebben az osztrák-magyar felfogás érvényesülését látja. Jellemző, hogy a török hadsereg áttért erre a felfogásra. Több rendbeli okok kötelezték diplomáciánkat arra, hogy nyomakodó figyelemmel intézzünk a török kormányhoz Albánia érdekében s érvényesítsük diplomáciánknak az a felfogása, hogy Albániában reformokra van szükség. Diplomáciánk eljárása a kívánt eredményre vezetett. A Fremdenblatt hangsúlyozza azt a nagy értéket, amelyet Albánia Törökországra nézve képvisel.

Gyilkos szolgál.

Galac, aug. 2.

Ciorei őrnagy feleségét tegnap éjszaka az őrnagy szolgálja borzalmas módon meggyilkolta s azután kirabolta. Az őrnagy tegnap elutazott Galacból és éjjel a szolgálta betört az őrnagyé szobájába, fojtogatni kezdte az asszonyt, majd férjének kardjával több hatalmas csapást mért rá azután egy élésre fent késsel levágta a dozata fejét.

Az egyetemi hallgatók mozgalma.

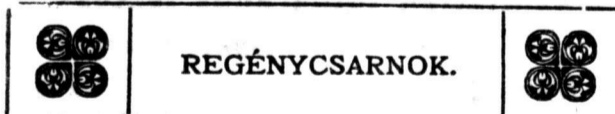
Budapest, aug. 2.

(Saját tud. A fővárosi egyetemi hallgatók egy korábbi határozatuk alapján szintén akcióba lépnek azonnal, mihamarabb az ellenzék megkezdés munkáját a vidéken. Az egyetemi hallgatók most 100,000 rőplapot nyomattak és azokat szét fogják küldeni az ország minden részébe.

Égő fürdő.

Mármarossziget, augusztus 2.

Kászómezőn az izraelita hitközség fürdője kigyulladt. A fürdőben tiz vendég volt, a kiknek sikerült a lángok közül kimenekülniök.



GYÖNGYVIRÁG.

IRTA CSERES ANDOR. 20

Az ajtót elzárta mindenki előtt, a komornától magához vette a kapunak kulcsát, felöltözött régi tiszta ruhájába és késő este elhagyta a házat.

Amikor Móríc az üzletben apjával találkozott, szíveletlen hidegen fogadta, épen mintha jogositva lett volna atyjának szemrehányásokat tenni erkölcsi magaviseleteért.

— Móríc! — szólítja meg a fiát az apa, — mi bajod van neked? Móríc végig nézett az apján.

— Még kérdezhetsz? — egy apa, kinek nagy leányai vannak, elcsábítja a bonnet, —

igen, elcsábítja: azután amikor én eltávolítottam azt a személyt a háztól, lakást bérel számára, kitarítja és fogatot tart. Eh, ez sok!

— Móríc! — mondotta a bankár, — először is kijelentem, hogy te épen úgy tévedésben vagy most mint tévedésben voltál akkor, mikor...

— Ugyan ne beszéljen ilyeneket. Hát nem igaz, amit mondtam? Hát nem igaz, amit láttam? Hát én ne higgyek a saját szemeimnek, mikor együtt találom azzal az izével?

— Megtiltom, hogy így beszélj róla!

— Hát hogy beszéljek, apám? Talán még azt akarod, hogy az anyámat helyét foglalja el? — Szépen vagyunk! — Én itt mindent elkövetek, hogy vagyonunk szaporodjék, a főnök ur pedig, aki az apám, öszemélyeket tart ki! Piuj!

Horvát Jenő bankár ur azt hitte, megpukkad mérgében.

— Mi jogod van neked az én tettemet bírálni? Én szereztem a vagyont, oda költöttem, a hova akarom; — és vette a kalapját és hazament fényes palotájába.

Mikor a család este hazatért, a bankárné maga köré gyűjtötte a gyermekét, a fiukat és a leányokat, magyarázta nekik, hogy Isten parancsolatja szerint házasságra kell a leányokat adniok.

A leány nem értette meg az anyja kérését és úgy válaszolt, a hogy felolta azt.

— Anyám! Te egészen elmaradt vagy. Mit tudsz te a világhaladásról? nagyon hasonlítasz az úszó tölgyfához, mely mellett az emberek elmennek, de ő ott marad. Míg mindenki halad, a tölgy nem csinál egyebet, mint hogy évről-évre rügyezik, levelet hoz, makkot terem és ezt minden esztendőben kérlelhetetlen szigorúsággal cselekszi. Mi, anyám, tovább megyünk.

Ekkor aztán önteleiten fordult oda Miksához és tágra nyitott szemével nézett rá, mintha kérdeni akarta volna tőle: Ugy-e jól mozdítam?

Azonban a mama a hosszú beszédre indulatos lett, érezte, hogy a gyermek őt lekísztette, szikrázó szemekkel nézett a leányra és dühbe kitorésével rivallgott.

— Majd fogok én adni neked egy tölgyf vesszőt, attól megfogod tanulni, hogy anyáddal hogy beszélj.

Malvin gyerekes rakoncátlan odással fordult anyjához e szavakkal:

— Az már a múlté.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Gabona. üzlet.

Budapestben

A gabonatörszén tegnap kisáé élénkebb volt a hangulat. Bácskai rossz hírekre a buza határidő árfolyama 5 fillérrel emelkedett. Kész áru változatlan.

Határidők sárlata:

Áprilisi buza 1913.	—	—	—	11.78
Októberi buza	—	—	—	11.46
Októberi rozs	—	—	—	9.31
Októberi zab	—	—	—	9.37
Aug. tengeri	—	—	—	8.80
Szept. tengeri	—	—	—	8.85
Májusi tengeri (1913)	—	—	—	7.40

Nagyváradon.

O-árakban kevés üzlet fordul elő. A malmok miután nagy liszt készlettel rendelkeznek, nem szívesen vásárolnak. Új árban viszont az eladók tartózkodók. Az árfolyamok többé-kevésbé javultak.

Árak:

Buza	—	—	—	11.38—11.38
Rozs	—	—	—	9.30—9.31
Árpa	—	—	—	10.—10.20
Zab	—	—	—	9.37—9.38
Tengeri	—	—	—	7.60—7.61

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hírelbank nagyváradi fiókjainak távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	—	—	853	—
Osztrák hitelrészvény	—	—	652.50	—
Jelzálogbank	—	—	463.50	—
Leszámitoló és pénzváltó	—	—	558.50	—
Városi vasut	—	—	412	—
Közuti vasut	—	—	765.50	—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	7 49	9 50	2 19	4 39	8 10
V.-Velece >	7 59	10 00	2 29	4 49	8 20
Rontó >	8 16	10 16	2 46	5 06	8 44
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 51	5 11	8 49

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 29	7 11	9 29
Rontó >	9 04	11 04	3 34	7 16	9 34
V.-Velece >	9 17	11 19	3 47	7 31	9 47
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 57	7 41	9 57

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 01	2 30	4 50	8 81
V.-Velece >	8 10	10 10	2 40	5 00	8 41
Rontó >	8 26	10 26	2 56	5 16	8 56
Félix-fürdő érk.	8 38	10 38	3 08	5 28	9 08

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Félix-fürdő ind.	8 40	10 39	3 10	6 50	9 10
Rontó >	8 47	10 46	3 17	7 08	9 17
V.-Velece >	9 00	10 59	3 30	7 20	9 30
Nagyvárad érk.	9 10	11 09	3 40	7 30	9 40

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.

Telefon 10-87.

Telefon 10-87.

A LEGMODERNEBB BÚTOROKAT készíti

Kovács Zsigmond

műasztalos

Szacsavay-u. 70. sz.

Géperőre berendezve.

Telefon vagy levelezőlap hívásra azonnal megjelenek.

Terv és költségvetés díjtalan.

Oltott mész

Bükkfa parkett, cementáru, cserép, fedéllemez, gipsz, nád, csatornázás, aszfaltozás stb.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

Egy amerikai rendszerű, orgonahangu

HARMONIUM

keveset használt, igen olcsón eladó. Bővebbet WÄGNER a „Hangszer Kiváló"-nál országsszerte elismert legolcsóbb hangszeráruházában, Budapest, József-körút 15. (Gyorsjavító műhely.)

Hangszerekről fényképes árjegyzéket ingyen küld. Kézi harmóniumokban óriási raktár. Ne vásároljunk részletre!!

Szalonna, prima, pörkölt, nehéz áru legjutányosabban kapható. Mindennemű termények vétele és eladása.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részv.-társ. áruosztály.

Teleky-utca 3-ik szám, Telefon 172.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete Rt.

Nagyvárad, Nagylac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenemű bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra.

Sarkady és Szánthó TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.



Ajánlja 1 hétben egyszer felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyóráit „szegecs” és „szabadlengésű” járattal, réz kerekkel. Olcsó árak.

TÖBBÉVI JÓTÁLLÁS.

Villanyerő berendezés.

Arjegyzék kívánatra.

Saját ház.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-tási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok.

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/2 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerező telefonja 55. sz.

Ungváry és Tokai

Bankbizományi birtokvásárlási, eladási és erdő becslési irodája

RAKÓCZI-UT 10. SZAM.

Helybeli és vidéki telefonszám 725.

2—3 középiskolát végzett flu
nyomdász tanulónak

:: felvétetik ::

Szent László-nyomda
R.-T.-nál.

FÉLIX-FÜRDŐ

nyári és téli gyógyhely. Európa leggazdagabb kénes hévíz forrása. Víz hőfoka 49° C. 17 millió liter víz mennyiség.

Csuz, köszvény, ischiás, izzadmányok és női betegségek ellen. 1909-ben 9200 beteg hagyta el gyógyultán, javultán a páratlanul hatásos fürdő gyógyforrásait. **Penzió rendszer október 1-től május hó 1-ig.** Elsőrendű ellátás, reggeli, ebéd, vacsora, fűtés, szoba világítás, egyszeri fürdés a Ferencz-fürdőbe pocrózzal hetenként **56 koronába** kerül.

A Viktor szálló folyosója össze van kötve a fürdőkkel. A folyosókon lévő kályhák állandóan fűtve vannak. Bármilyen időben meghülés veszélye nélkül lehet a kurát eredménnyel használni.

Posta, távirat, interurbán telefon, állandó gyógyszerár a fürdő telepen. Prospektust küld az igazgatóság.

Tisztelettel értesitem a n. é. vevő közönséget, hogy a **Teszler Simon posztó kereskedőt** kiegészíttem, a **csődtömeget átvettem és azt rendkívüli leszállított áron kiárusítom.** A csődtömeg a következőket tartalmazza: lüszter-, angol-, scott- és honi divatszöveteket. Fekete- és kék kamgárnokat, női costum divatkelméket, mellényeket, schiffonokat, bélésárukat, **szabókellékeket** és mindezen árukat **gyári áron alul kiárusítom** u. m.:

egy teljes öltönynek való 3 mtr. már	K 02.40
« « « « jobb minős. div. 3 mtr.	K 06.60
« « « « finomabb « « 3 «	K 12.—
« « « « angol divat 3 «	K 19.—
« « « « legfinomabb « «	K 28.—

a fekete- és kék kamgárnokat ugyan ilyen gyári áron alul

jóval olcsóbban lesznek kiárusítva. Egyben ajánlom a n. é. vevőközönségnek az összes raktáromban levő szövetekhez a hozzávalókat, azaz a szabókellékeket a legfinomabb kivitelben, a legolcsóbb áron, u. m.:

egy már nagyon jó hozzávaló	K 4.50
« finomabb «	K 5.50
« egész finomabb «	K 7.—
fekete szalonhoz legfin. «	K 8.—

Mint hogy az üzlethelyiséget november 1-én át kell adnom, tisztelettel kérem a n. é. közönséget mielőbb egy próba bevásárlással megtisztelni. Teljes tisztelettel

Schwarz Kálmán és Teszler Simon

Zöldfa-utca 21. sz.

PÜSPÖK-FÜRDŐ.

Állandóan tiszta vizü uszoda. Elsőrendü magyar konyha, valódi hegyi borok. Naponta frissen csapolt elsőrendü kőbányai „Polgári sör“. A vendégeket Dankó Kálmán szegedi zenekara szórakoztatja. Mérsékelt áru kényelmes szobák. Minél számosabb látogatást kér:

DANCS ISTVÁN
b é r l ő.



JÉGSZEKRÉNYEK, FAGYLALT-GÉPEK, PERMETEZŐK

legnagyobb
választékban

Telefon 390.

TARSOLY és RISZTÓ

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

különlegességek
vaskereskedésében

Telefon 390.